

XÃ HỘI HỌC Ở VIỆT NAM TRONG 40 NĂM ĐỔI MỚI: MỘT KHUYẾN NGHỊ

BÙI THẾ CƯỜNG*

Đường lối Đổi mới của Đảng Cộng sản Việt Nam ban hành chính thức năm 1986 dẫn đến những phát triển vượt bậc của đất nước trong 40 năm qua. Tham gia hình thành và thực hiện Đổi mới, có những đóng góp của nhiều thế hệ các nhà khoa học xã hội nói chung và xã hội học nói riêng. Giới xã hội học đã tiến hành nhiều công trình nghiên cứu trong hầu hết lĩnh vực, như cơ cấu xã hội, phân tầng xã hội, phát triển đô thị và nông thôn, biến đổi dân số, hoàn cảnh sống của các tầng lớp, giới và gia đình, trẻ em và người cao tuổi, các khía cạnh xã hội của giáo dục và y tế, phát triển nguồn nhân lực, định hướng giá trị và lối sống của các nhóm dân cư. Những công trình ấy góp phần làm rõ hiện trạng, nguyên nhân và tác động xã hội, cung cấp bằng chứng khoa học và cơ sở lý thuyết cho hoạch định và thực thi chính sách liên quan.

Tổng kết thành tựu và bài học kinh nghiệm của Đổi mới trong 40 năm qua là việc có ý nghĩa của mọi ngành mọi lĩnh vực, trong đó có xã hội học. Đây là dịp tốt để giới xã hội học nhìn lại chặng đường dài đã qua, kiểm kê và đánh giá đóng góp của ngành trong

sự nghiệp Đổi mới, đề ra phương hướng phát triển xã hội học thời kỳ tới.

Trên cơ sở đó, đề nghị của tôi là, năm 2025-2026 các đơn vị nghiên cứu, đào tạo và xuất bản xã hội học ở nước ta phối hợp làm chuỗi hoạt động “Xã hội học ở Việt Nam trong 40 năm Đổi mới”, xoay quanh câu hỏi chủ đề: “Trong 40 năm Đổi mới, xã hội học ở Việt Nam đã có những đóng góp học thuật và xã hội như thế nào?”.

Chuỗi hoạt động này nên hiểu đa dạng, chẳng hạn bao gồm năm hướng sau đây, nhưng có thể bổ sung những hoạt động khác.

1. Nghiên cứu và xuất bản những bài viết tổng quan đánh giá thành tựu học thuật và đóng góp xã hội (đóng góp vào chính sách cũng như đào tạo và truyền bá tri thức).

2. Tổ chức các seminar, hội thảo, tọa đàm thảo luận về chủ đề nêu trên, nhưng chuyên sâu vào những chủ đề hay lĩnh vực cụ thể. Mục tiêu những sinh hoạt này nhằm làm rõ những thành tựu học thuật và đóng góp của xã hội học vào hoạch định và thực thi các chính sách cụ thể 40 năm qua, đúc kết kinh nghiệm về tác động qua lại giữa xã hội học và chính sách, tổng hợp các kiến nghị chính sách gửi đến những cơ quan liên quan phục vụ quá

* Hội Xã hội học Việt Nam.

trình xây dựng chiến lược và kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội, đề xuất phương hướng xã hội học trong giai đoạn mới, nhằm phát huy hơn vai trò và trách nhiệm của xã hội học trong quá trình phát triển đất nước.

3. Nếu điều kiện thuận lợi, tổ chức một hội thảo lớn toàn quốc với chủ đề “Đóng góp của xã hội học ở Việt Nam trong 40 năm Đổi mới”, mở đường cho những hội thảo định kỳ của toàn ngành sau này.

4. Phỏng vấn các nhà xã hội học lớn tuổi để thu thập tài liệu và đánh giá của họ đối với câu hỏi chủ đề nêu trên, thúc đẩy kết nối các thế hệ làm xã hội học, tạo cơ sở dữ liệu về lịch sử xã hội học ở Việt Nam.

5. Khi giảng dạy đại học và trên đại học, các giảng viên lồng chủ đề nói trên vào bài giảng các môn xã hội học đại cương hoặc chuyên đề. Qua đó giúp người học hiểu biết sâu hơn lịch sử và vai trò xã hội của bộ môn, thúc đẩy người học tham gia tích cực vào sinh hoạt cập nhật của ngành.

Nếu các cá nhân và tổ chức làm xã hội học nhiệt tình hưởng ứng, tôi nghĩ chuỗi hoạt động có thể tạo nên một sinh khí mới cho ngành những năm sắp tới. Đề xuất này có thể cũng là ý tưởng tốt cho một số ngành khoa học xã hội khác, như triết học, nhân học, kinh tế học, chính trị học, sử học. □